

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. α. 1 – α 2 – β 3 – β

A1. β. παρ' ἧν: αναφέρεται στην οδόν

ὑπέρ ὧν: αναφέρεται στα παραφράγματα

B.1. Ο κυριότερος εκφραστικός τρόπος με τον οποίο ο Πλάτωνας παρουσιάζει το θέμα του μύθου είναι **η αλληγορία**. Η όλη εικόνα του σπηλαίου και των δεσμών δεν είναι παρά μια συνεχής μεταφορά ή παρομοίωση (ἀπεικασον τοιούτω πάθει), με την οποία ο φιλόσοφος επιχειρεί να αναδείξει την κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι πολίτες που δεν έχουν λάβει την κατάλληλη εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, **Το ρήμα ἀπεικάω σημαίνει: απομιμούμαι, απεικονίζω, παρουσιάζω μέσα από μια παραβολή/σύγκριση**. Η χρήση του συγκεκριμένου ρήματος στην αρχή της αφήγησης, που είναι γνωστή ως ο «(πλατωνικός) μύθος του σπηλαίου», σηματοδοτεί την έναρξη ενός λόγου αλληγορικού. Μια αλληγορία συνεπάγεται πως όσα λέγονται έχουν και ένα άλλο επίπεδο σημασιών, πως οι λέξεις, οι έννοιες και οι περιγραφές έχουν πέρα από την κυριολεκτική τους και μια συμβολική σημασία. (σχόλιο σχολικού βιβλίου) Οι δεσμώτες, δηλαδή, βρίσκονται στο κατώτερο στάδιο γνώσης, στην εικασία (Ἰδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκῇσιν σπηλαιώδει) και δεν μπορούν να δουν την αλήθεια εξαιτίας των δεσμών τους που τους υποχρεώνουν να βλέπουν μόνο μπροστά (ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἰς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὁρᾶν). Μάλιστα, βλέπουν από την παιδική τους ηλικία σκιές αντικειμένων που τις εκλαμβάνουν ως τη μόνη πραγματικότητα (ἑώρακέναι ἄλλο πλὴν τὰς σκιᾶς) και οι φωνές που ακούν θεωρούν ότι παράγονται από τις σκιές. Επομένως, οι δεσμώτες ζουν στην πλάνη και στην άγνοια και με αυτόν τον τρόπο εισάγεται το θέμα της παιδείας και της

απαιδευσίας από τον Πλάτωνα Πλάτωνα (παιδεία καὶ ἀπαιδευσία). Με τις λέξεις αυτές ορίζεται μια πρώτη θεματική για τον μύθο του σπηλαίου: ο Πλάτων θα μιλήσει αλληγορικά περί παιδείας (και έλλειψη παιδείας). Στην Πολιτεία γενικότερα η αναφορά στην παιδεία γίνεται πάντα σε σύνδεση με την ηθική διαπαιδαγώγηση των πολιτών (424a): τροφή γὰρ καὶ παίδευσις χρηστὴ σφωζομένη φύσεις ἀγαθὰς ἐμποιεῖ, καὶ αὗ φύσεις χρησταὶ τοιαύτης παιδείας ἄντι λαμβανόμεναι ἔτι βελτίους τῶν προτέρων φύονται [: γιατί η καλή εκπαίδευση και η ανατροφή, αν διατηρείται, γεννά καλές φύσεις, και πάλι οι χρηστές αυτές φύσεις, όταν λάβουν μια τέτοια ανατροφή, θα γίνουν ακόμη καλύτερες από τις προηγούμενες –μετάφραση Ι. Γρυπάρης]. Στον μύθο του σπηλαίου, ειδικότερα, η αναφορά στην παιδεία έχει και γνωσιολογικό περιεχόμενο: πώς μπορεί ο άνθρωπος να γνωρίσει την αλήθεια, και μάλιστα το αληθινά υπαρκτό. (σχόλιο σχολικού βιβλίου)Γι αυτό, όταν δεσμώτες λυθούν από τα δεσμά τους μπορούν να ανέβουν προς την έξοδο της σπηλιάς και ν' αντικρίσουν το φως του ήλιου, έτσι και οι πολίτες μπορούν μόνο μέσω της παιδείας να ξεφύγουν από τα δεσμά της άγνοιας και να κατακτήσουν ολοένα και υψηλότερα επίπεδα γνώσης και αντίληψης, φτάνοντας κάποιοι από αυτούς μέχρι και στη θέαση της Ιδέας του Αγαθού.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΑΝΑΦΕΡΟΥΝ ΤΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΚΑΙ ΝΑ ΓΡΑΨΟΥΝ ΤΗΝ ΑΠΟΣΥΜΒΟΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΣ

B2 Στα δύο κείμενα παρουσιάζεται η κατάσταση των ανθρώπων που ζουν σε μια ψευδή πραγματικότητα μέσα από μηχανισμούς συνεχούς προπαγάνδας και αλλοίωσης της πραγματικότητας. Και στο διδαγμένο κείμενο και στο παράλληλο, οι άνθρωποι έχουν εγκλωβιστεί σε αυτήν την ψευδή πραγματικότητα και στην άγνοια («ήταν αναπόφευκτο...αρνιόταν την ύπαρξη της εξωτερικής πραγματικότητας») («ς οἷον ἐν καταγείῳ οἰκῇσιν σπηλαιώδει... εἷς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὁρᾶν»)

Διαφορές:

1) Πλάτωνας: Οι αισθήσεις παραπλανούν Όργουελ: Οι αισθήσεις αποτελούν πηγή αλήθειας 2) Όργουελ: Ο υλικός (αισθητός) κόσμος αντιμετωπίζεται ως αληθινός Πλάτωνας: Ο αισθητός κόσμος είναι ψεύτικος

3) Οι δεσμώτες του Πλάτωνα είναι παθητικοί. Ο Όργουελ επιθυμεί να ελευθερωθεί.

4) Στον Όργουελ ο Γουίνστον συνειδητοποιεί την πραγματικότητα, οι δεσμώτες στον Πλάτωνα όχι.

Αρκεί οι μαθητές/τριες να αναφέρουν μία μόνο διαφορά.

Παραπομπές: Από το Διδαγμένο κείμενο: Πλάτωνας: • «Ἴδὲ γὰρ... περιάγειν» • «φῶς... δεικνύασιν» • «τοὺς γὰρ τοιούτους... προσπιπτούσας» • «Εἰ οὖν διαλέγεσθαι... ὀρῶεν»

Από το παράλληλο κείμενο: • «Στο τέλος το Κόμμα...κοινή λογική» • «Το κόμμα σου ἔλεγε...ματιών σου» 3 • «Ο υλικός κόσμος υπάρχει...προς το κέντρο της γης» • «Με την αίσθηση... ακολουθούν»

B3. 1. οισοφάγο 2. φόρος 3. φορέματα / πανωφόρια 4. φέρσιμο 5. φερέφωνό (της)

B4. 1- Λάθος 2- Λάθος 3- Σωστό 4- Σωστό 5- Λάθος

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Συχνά, παρατηρούσε προσεκτικά γύρω της, εξέταζε όμως και αν κάποιος άλλος την έβλεπε, πολλές φορές μάλιστα έριχνε βλέμματα και στη σκιά της. Όταν, όμως, έφτασαν πιο κοντά στον Ηρακλή, εκείνη που αναφέραμε (είπαμε) πρώτη, προχωρούσε με τον ίδιο τρόπο, η άλλη όμως, επειδή ήθελε να προλάβει, έτρεξε εμπρός προς τον Ηρακλή και είπε : Σε βλέπω, Ηρακλή , να απορείς ποιον δρόμο να πάρεις στη ζωή σου. Εάν, λοιπόν, κάνεις εμένα φίλη σου θα σε οδηγήσω στον πιο ευχάριστο και εύκολο δρόμο και από τις απολαύσεις καμία δε θα υπάρξει που να μην την γευτείς , ενώ χωρίς δυσκολίες θα περάσεις όλη σου τη ζωή.

Γ2.

Στο απόσπασμα από τα “Απομνημονεύματα”, του Ξενοφώντα, ο Πρόδικος δίνει μια παραστατική και αναλυτική περιγραφή των δύο γυναικών, της Αρετής και της Κακίας, που συνάντησε ο Ηρακλής σε νεαρή ηλικία. Αρχικά, ο Πρόδικος παρουσιάζει και τις δύο γυναίκες ως ψηλές και επιβλητικές (μεγάλας), στη συνέχεια όμως προσδίδει σε αυτές διαφορετικά χαρακτηριστικά.

Συγκεκριμένα, η **Αρετή** παρουσιάζεται ως μια γυναίκα με όμορφο παρουσιαστικό (εὐπρεπὴ τε ἰδεῖν), με φυσική ευγένεια (ἐλευθέριον φύσει) και καθαρότητα στο σώμα. Στα μάτια της διέκρινες την ντροπή/σεμνότητα (τὰ δὲ ὄμματα αἰδοῖ) ενώ η στάση του σώματος ξεχώριζε για τη σωφροσύνη/σύνεσή της (τὸ δὲ σχῆμα σωφροσύνη). Φορούσε ρούχα λευκά (ἐσθῆτι δὲ λευκῇ), κάτι που μαρτυρούσε την απλότητα και την αγνότητά της.

Η **Κακία** όμως ήταν καλοθρεμμένη, παχουλή και μαλθακή (τὴν δ’ ἑτέραν τεθραμμένην μὲν εἰς πολυσαρκίαν τε καὶ ἀπαλότητα) και ήταν βαμμένη με χρώματα ώστε να φαίνεται πιο λευκή και πιο κόκκινη απ’ όσο θα έπρεπε (κεκαλλωπισμένην δὲ τὸ μὲν χρῶμα ὥστε λευκοτέραν τε καὶ ἐρυθροτέραν). Στεκόταν μάλιστα με τέτοιο τρόπο, ώστε να φαίνεται πιο ψηλή από το φυσιολογικό (τὸ δὲ σχῆμα ὥστε δοκεῖν ὀρθοτέραν τῆς φύσεως εἶναι). Το βλέμμα της ήταν στραμμένο προς τα πάνω, δείγμα έπαρσης και προκλητικότητας (τὰ δὲ ὄμματα

ἔχειν ἀναπεπταμένα), ενώ ήταν ντυμένη με διάφανο ένδυμα έτσι ώστε να φαίνεται η νεανική της ομορφιά (ἐσθῆτα δὲ ἐξ ἧς ἂν μάλιστα ὥρα διαλάμπει).

Γ3α.

γυναῖκας : γυναικός

φύσει: φύσεως

τὸ σῶμα: τοῦ σώματος

καθαρότητι: καθαρότητος

Γ3β.

φάνηθι

μειζόνων

ὀψομένη

ἐπεσκόπει

ἀγάγωμεν

οὐδεμιᾷ

Γ4α.

ιδεῖν: ἀπαρέμφατο της αναφοράς στο επίθετο εὐπρεπῆ.

τῆς φύσεως: γενική συγκριτική, β' ὅρος σύγκρισης από το επίθετο "ὀρθοτέραν".

τῷ Ἡρακλεῖ: αντικείμενο στο ἀπαρέμφατο προσδραμεῖν

ἀποροῦντα: κατηγορηματική μετοχή, ἐξαρτώμενη από το ρήμα Ὀρῶ (ρήμα αἰσθήσης), συνημμένη στο αντικείμενο του ρήματος "σε".

φίλην: κατηγορούμενο του αντικειμένου ἐμὲ, μέσω της μετοχής "ποιησάμενος"

τῶν χαλεπῶν: ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, γενική αντικειμενική στο ἄπειρος

Γ4β.

εἷ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾷται: πλάγια ερωτηματική πρόταση ολικῆς ἀγνοίας (μονομελῆς). Ἐκφέρεται με οριστική (θεᾷται) γιατί δηλώνει το πραγματικό και λειτουργεῖ συντακτικά ως αντικείμενο στο ἀπαρέμφατο ἐπισκοπεῖν.